

Slutrapport för projektet

Från vardagsting till museiobjekt med livet i behåll. En jämförande studie av föremålsexponering.

Beskrivning

Bidraget var tänkt att användas till två resor, till Reykjavik/Island och till Älmhult/Sverige för att i Reykjavik besöka National Museum of Iceland, särskilt utställningen *Making of a Nation*, och i Älmhult IKEA-museet. Vid studiebesöken skulle material samlas in för en jämförande studie av föremålsexponering i utställningar där föremålen används för att visa vardag, individ och identitet i syfte att lyfta fram berättelser om hemmet och nationen.

IKEA-museets öppnande sammanföll med att jag fick en doktorandtjänst i Umeå och flyttade dit, utan att ha besökt museet. Därför fick projektet omformuleras så att det endast berör museet i Reykjavik. Studien blev inte längre jämförande utan kom att röra sig kring föremålsexponeringen i nationalmuseet.

Syftet med studien var att undersöka hur föremål exponeras för att berätta om vardagen, den enskilda individen och identitetsskapandet. Studien riktar särskilt fokus på scenografi, montering och ljussättning.

Frågeställningen var:

Hur skall vardagsföremål visas så att de inte förlorar i närhet, intimitet och förmåga att väcka betraktarens inlevelse?

Målet med studien var att utforska vilka medel som kan användas för att närma museibesökaren föremålen utan att riskera att föremålen kommer till skada.

Måluppfyllelse

Making of a Nation på National Museum of Iceland i Reykjavik, 151018

Mötet med den isländska naturen kom att bli en oväntad faktor i undersökningen. Det undersökningen ville visa var hur vardagen, eller här den isländska vardagen, exponerades i utställningen. På Nationalmuseet i Reykjavik upplevde jag att den natur, de naturkrafter och de hot från naturen som befolkningen på Island står inför och under hela sin tid på Island måst förhålla sig till, var märkligt frånvarande i utställningen om hur nationen växte fram. Det vore intressant att undersöka varför; om det varit ett medvetet beslut eller om detta att hålla naturen utanför just är ett sätt att klara av de hot och risker den utgör.

Utställningen var vackert scenograferad på ett sätt som överskuggade föremålen. Jag fick intrycket av att montrar och scenografi skapats innan föremålen som skulle visas valdes ut. Föremålen framträdde tydligt som museiobjekt, utlyfta ur en kontext och placerade i en ny, men inte i storlek och form anpassad efter föremålet. Endast ljussättningen kunde i viss mån överbrygga avståndet; flera av montrarna var mörka tills besökaren själv tände en timer. Förgänglighet och ömtålighet hos föremålet blev påtaglig, vilken kunde anspela på en större sårbarhet (troligtvis inte avsedd i utställningen).

I två separata rum fanns det möjlighet att komma i mer fysisk kontakt med berättelsen om Islands historia: i ett lekrum för barn (som på hemsidan beskrevs som hands-on-utställningen) och i ett vardagsrum från 1955-65. Vardagsrummet var spännande i all sin enkelhet: teakmöbler, LP-skivor, en radio som stod på, en väggklocka som tickade. Där fick jag en kittlande känsla av spänning mellan vardagsliv och vild natur, en natur som var påtaglig och närvarande på andra sidan museifönstret. Det var mysigt i rummet och det luktar som ett hem, men jag var medveten om jordskalven och vulkanutbrotten som nyligen inträffat inte långt därifrån. Lavaströmmen var så stor att den, om den hamnat något längre västerut, hade utplånat hela Reykjavik, museet och allt.

Obalansen, eller dissonansen, som jag upplevde uppstod mellan beskrivningen av nationen inne på museet och landskapet som obevekligt mötte mig utanför fann jag intressant. Jag har utan resultat sökt museichef och utställningsproducent i Reykjavik för att få möjlighet att ställa frågor kring val av föremålsexponering, men också utställningens generella upplägg och innehåll. Detta är ett arbete som jag ser fram emot att fortsätta med.

Caroline Owman, Umeå